

Seriya EUCPN-ovih uputa br. 14

Policijski rad okrenut zajednici danas u Europskoj uniji

Sažetak

Ove su upute zajednička publikacija Europske mreže za sprečavanje kriminala (EUCPN) i Agencije Europske unije za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva (CEPOL) i razlikuju se od dostupnih priručnika o policijskom radu okrenutom zajednici (engl. community-oriented policing, COP). U njima je opisan **niz nedavnih dobrih praksi** iz država članica EU-a u smislu COP-a. Cilj je ovim uputama **pružiti potporu** donositeljima i politika i onima koji se njima bave u praksi, osobito **policijskim voditeljima i višem rukovodstvu unutar policijskih organizacija**, pri postizanju uspješne strategije COP-a. Stručnjaci na terenu snažno su istaknuli važnost strateškog bavljenja filozofijama COP-a. Usredotočenost na COP na europskoj razini **pokrenula je Austrija**, kao predsjedateljica EUCPN-om, putem bečkog procesa, te je kao predsjedateljica Vijećem EU-a započela tu temu na neformalnim sjednicama Stalnog odbora za operativnu suradnju u području unutarnje sigurnosti.

COP sve države članice EU-a smatraju relevantnim i **široko se primjenjuje diljem EU-a**, unatoč različitim opsezima i oblicima primjene. Iako se COP nastavlja razvijati, pružajući pozitivne ishode za javnost i policiju, **njegovo definiranje i dalje ostaje izazov**. Taj je koncept poznat po višestrukim definicijama, koje se katkad i razilaze. To je osobito točno u **europskom kontekstu**, gdje se COP u EU-u implementira na različite načine. Radi suočavanja s tim izazovom, pogledali smo **Unity**, projekt Obzora 2020. o COP-u koji je naišao na isti taj problem. Unatoč mnogim definicijama i različitim pristupima, istraživači nisu pronašli zajedničke elemente. Razmatrajući te elemente u odnosu prema drugim nalazima, Unity je izradio okvir za prepoznavanje i istraživanje COP-a diljem Europe. Taj je okvir nazvan **Šest stupova COP-a**:

- povjerenje i izgradnja povjerenja
- odgovornost
- dijeljenje informacija i komunikacija
- bavljenje lokalnim potrebama
- suradnja
- sprečavanje kriminala.

Analizom trenutačne literature i dubokim raspravama sa stručnjacima iz tog područja utvrdili smo **važne čimbenike za uspješnu implementaciju COP-a**. Koristili smo se znanstvenim uvidima i iskustvima na tom području kako bismo izradili jasne i lako razumljive smjernice u obliku **10 ključnih načela**.

1. COP je **ugrađena komponenta većeg državnog sustava**. Policijska organizacija ne djeluje izolirano, već je dio većeg okvira i ovisi o nekoliko oblika potpore vlasti koja je nadzire. Stoga je važno da političari i donositelji politika shvaćaju COP, komuniciraju o njemu, opreme policijsku organizaciju potrebnim resursima za njegovu uspješnu implementaciju te da drugim državnim ustanovama pruže potrebne ovlasti za sudjelovanje u pristupu COP-a.
2. COP je **obveza**. Ta obveza obuhvaća promjenu stila upravljanja, smanjenje otpora policijske supkulture promjenama i izgradnju veće svjesnosti o uvjetima pod kojima policijski djelatnici rade. Ako cijela policijska organizacija ne prihvati COP, on će biti tek običan dodatak reaktivnoj policijskoj praksi, koji neće proizvesti očekivane rezultate. COP treba promatrati kao učinkovitiji način rada, u smislu i vremena i napora, a ne nekim dodatnim zadatkom koji policija treba izvršavati.
3. Za COP je potrebno **kvalitativno mjerenje**. Sve je veće prihvaćanje ishoda na temelju zajednice, poput sigurnosti zajednice, percepcije straha i poziva za pomoć. Potrebno je uvesti kvalitativne kriterije, poput razine zadovoljstva javnosti i suradnje javnosti te održivosti projekata u zajednici, te im treba dati prednost pred kvantitativnim kriterijima. Policijske djelatnike koji su voljni naučiti nove vještine treba razmotriti za poticaje poput prilika za promaknuće te njihova postignuća treba formalno priznati.
4. Tu je **nova generacija projekata COP-a**, koji se **temelje na tehnologiji**. Rezultati istraživanja istaknuli su važnost uporabe tih informacijsko-komunikacijskih alata za poboljšanje komunikacije i interakcije, a ne kao zamjena za njih. Osim toga, treba imati na umu da prioritet pri korištenju tim alatima treba biti poboljšanje komunikacije i interakcije između policije i javnosti, a ne prikupljanje obavještajnih podataka.
5. Policijski djelatnici trebaju biti **dobro osposobljeni** kako bi COP mogao funkcionirati. CEPOL osposobljavanje i obrazovanje definira kao dvije različite stvari. Uspješan COP više ovisi o statusu obrazovanja nego osposobljavanja uključenih policijskih djelatnika. Imajući tu razliku na umu, utvrdili smo pet ciljnih skupina za koje je potrebno osposobljavanje ili obrazovanje: državna vlast, vodstvo/rukovodstvo policije, službenici COP-a, obični policijski djelatnici i zajednice.
6. COP uvijek treba **ugraditi lokalno** te prilagoditi lokalnoj situaciji i društvenom kontekstu. Istraživanja pokazuju kako društveni kontekst ima velik utjecaj na značenje, tumačenje i implementaciju policijskih praksi. U regijama u kojima povijesno postoji nepovjerenje, za

vraćanje povjerenja mogu biti potrebna desetljeća. Stoga COP treba promatrati kao dio većeg prelaska s policijske sile na policijsku uslugu, tako da policija djeluje za zajednicu i u njoj.

7. **Prisutnost** policije i **upoznatost** s njom ključan su aspekt COP-a. Važno je uzeti dovoljno vremena da zajednica upozna policijske djelatnike te da policijski djelatnici shvate način funkcioniranja zajednice. Susreti između policije i javnosti ključni su za kvalitetu tog odnosa.
8. Policija treba **saznati koje su lokalne potrebe i baviti se njima**. Pristup usmjeren na rješavanje problema s ciljem strukturnog smanjenja kriminala i povećanja sigurnosti važan je aspekt COP-a. Kako bi saznali koje su to lokalne potrebe, važno je izbjegavati jednostranu perspektivu prilikom prikupljanja podataka o stvarima koje brinu zajednicu. Za bavljenje lokalnim potrebama važno je utvrditi temeljni uzrok problema i usredotočiti se na ponavljajuće uzorke incidenata, a ne na izolirane slučajeve, postupajući prema njima kao prema skupini problema.
9. **Suradnička proizvodnja sigurnosti** je kada više dionika zajedno djeluje na postizanju zajedničkog viđenja sigurnosti. Suradnjom policije s javnošću za potrebe rješavanja problema može se smanjiti percepcija nereda kao i povećati povjerenje u policiju i percepciju njezina legitimiteta. Potrebna je suradnja unutar državnih ustanova, budući da je rješavanje problema zajednice zadatak koji obuhvaća sve odgovarajuće državne agencije, s kojima je potrebna bliska suradnja. Ako javnost i drugi dionici preuzmu više odgovornosti u zajedničkom pristupu prema sigurnosti, to ima potencijal omogućiti policijskim snagama usmjerivanje resursa na druge temeljne zadatke.
10. **Dvosmjerna komunikacija** između policije i javnosti treba se poticati. Djelotvorna, odgovarajuća i pravodobna komunikacija ključna je za uspješan pristup COP-u. COP treba obuhvaćati niz inovativnih pristupa za doseganje do teško dostupnih ciljnih skupina koje mogu imati društveni kapital. Osim toga, važno je COP objasniti javnosti na jasan način usredotočivanjem na inicijative COP-a u njihovoj zajednici, na to koja je njihova uloga u COP-u te što mogu očekivati. Istraživanjima je utvrđeno da osobe koje su dobro informirane o policijskom radu imaju i pozitivnije mišljenje po policiji.

Koncept **COP-a ukorijenio se u različitim državama članicama EU-a**, ali u različitim oblicima, uporabom različitih tumačenja i pod različitim nazivima. Još uvijek ne postoji zajedničko paneuropsko shvaćanje COP-a, a kamoli unificiran europski pristup. Potrebni su zapravo odgovarajući resursi za postizanje zajedničkog **viđenja EU-a o COP-u**: odnosno, potrebno je dovoljno vremena i resursa za analiziranje svih relevantnih znanstvenih radova dostupnih diljem EU-a, uključivanje pravih savjetnika i uključivanje perspektiva zajednica.

Nadalje, potrebno je uložiti dodatne napore radi **shvaćanja i iskorištavanja punog potencijala EU-a** i njezina znanja i iskustva u pogledu COP-a. Kao prvo preporučuje postizanje dogovora oko sporazuma

o nazivu koji će se upotrebljavati unutar EU-a. Kao drugo, velika raznolikost jezika unutar EU-a kulturno je obogaćenje, no to stvara i prepreku dijeljenju postojećih uvida diljem EU-a. Potrebni su dodatni napori oko prevođenja relevantnih materijala (npr. sažetaka relevantnih istraživanja i izvještaja) radi šireg dijeljenja znanja u EU-u.

Nadamo se da će **policijski voditelji i više rukovodstvo unutar policijskih organizacija** te drugi donositelji politika i oni koji se njima bave u praksi koristiti se ovim uputama radi ostvarenja uspješnih strategija COP-a. Političko i organizacijsko prihvaćanje je važno, budući da su za implementaciju ili poboljšanje COP-a potrebne strukturne i kulturne promjene unutar policijske organizacije.

I konačno, potrebno je razgovarati o tome u kojoj mjeri COP ima svoje mjesto u većoj **sigurnosnoj uniji**. On može imati potencijal pružanja znatnog doprinosa sigurnosnoj uniji i treba ga promatrati u tome kontekstu.